

K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI
BÖLÜMÜ

1958-1974 ARASI SAVAŞ
HATIRALARI

İMİEZUNİYET ÇALIŞMASI
IRAZORSAL
960106
4-B

DANIŞMAN
BÜLENT YORULMAZ

1999-2000
LEFKOŞA

K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDE.BİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI
BÖLÜMÜ

1958-1974 ARASI SAVAŞ
HATIRALARI

MEZUNİYET ÇALIŞMASI
IRAZORSAL

960106

4-B

DANIŞMAN
BÜLENT YORULMAZ

1999-2000
LEFKOŞA

ÖNSÖZ

Kıbrıs Türk halkının yaşadığı o kadar acı alay var ki ama bunların hepsini anlatmak çok zor. Ben elimden geldiği kadar halkımızın yaşadıklarının bir kısmını anlatmaya çalıştım. Bana bu çalışmada yardımcı olan herkese teşekkür ederim.

Öncelikle bana vakit ayırıp savaş anılarını anlatanlara teşekkür ediyorum. Zühre ve Nejdet MINDIKOĞLU'na. Aydın ÖNCÜLAY'a teşekkür ediyorum. Bilgisayarımı kullanmama izin veren İmge SARAÇOĞLU'na çok teşekkür ederim.

Mezuniyet çalışmamı hazırlarken karşılaştığım tabi ki bazı sorunlar oldu. Ama her şeye rağmen bana anlatılan anıları dinlemek çok güzeldi. Halkımız hakkında bir çok gerçek öğrenmiş oldum. Çoğu şeyi biliyordum fakat nasıl olduğunu hiç düşünmemiştim. 'Buanılar sayesinde bazı şeyleri düşünme fırsatım oldu. O zamanki insanların ne kadar acı çektiğini biraz da olsa anlama imkanım oldu. Özellikle evlerini bırakıp kaçmak zorunda olan insanlara çok üzüliyorum ben kendimi onların yerine koyuyorum da ben olsam ne yapardım ? Diye düşündüğümde herhalde bütün ümidimi kaybederdim. Ama onlar kaybetmemiş, yaşamaya devam etmiş ve her şeyi baştan yapmışlar. Bu günlere gelmişlerdir.

Şimdi bu insanların hayatlarına bakıyorum ve hiç bir eksiklerinin olmadığını görüyorum. Çocuklarına iyi birer gelecek sağlamışlar. Savaştan sonra sıfırdan başlayıp bu günlere kadar çok iyi bir şekilde gelmişlerdir.

IrazORSAL

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	2
İçindekiler.....	3
Giriş.....	4
1958Yılına ait hatıralar.....	5
Zühre MINDIKOGLU	6
1963 Yılına ait hatıralar.....	8
~a1:1:1.-@N€'frL~.....	9
Majdet'MfNBfis:~6ft;tj~....."	13
Zühre MINDIKOGLU.....	17
1974 Yılına ait hatıralar.....	28
AydınÖNCÜLAY	29
Nejdet MINDIKOGLU	34
Zühre MINDIKOGLU	39
Şahıs adları dizini.....	46
Yer adları dizini.....	47

GİRİŞ

Kıbrıs'ın İngiltere 'ye bırakılması Lozan antlaşması ile Türkiye tarafından da tanındı. Rumlar Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanmasını istiyordu. Ada'nın kendileri ile Rumlar arasında paylaşılması gerektiğine inanan Türkler buna tepki gösterdi. 1955'te Rumlar Girivas önderliğinde EOKA diye bilinen ve İngilizleri adadan çıkarmayı amaçlayan gizli bir örgüt kurdu. Amacı adayı Yunanistan'a bağlamaktı. İngiliz askerlerine saldırı düzenlendi.

1958'da Türkiye, Yunanistan ve İngiltere Zürih ve Londra antlaşmalarıyla alınan karar bağımsız Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıydı. 1960'ta cumhurbaşkanı Makarios cumhurbaşkanı yardımcısı ise Dr Fazıl KÜÇÜK seçildi.

Daha sonra Rumlar'ın adayı Yunanistan'a bağlama emelleri birçok olayın çıkmasına sebep oldu. Aralık 1963'te birçok Türk öldürüldü. Artan saldırılar karşısında 1964'te Türkiye müdahale etti.

Olayların bu kez Enosis'i zamansız bulan Makarios yanlılarını da hedef alarak yeniden hız kazandı. Sonunda Yunanlı subayların yönettiği ulusal muhafız gücü 15 Temmuz 1974'te bir darbe yaparak Makarios'ı görevden aldı. Makarios adadan kaçmak zorunda kaldı. Darbeciler EOKA önderlerinden Sampson'u devlet başkanı ilan ettiler. Türkler'e karşı saldırılar yeniden başladı. Türkiye barış hareketi adı verilen çıkarmayı 20-22 Temmuz arasında Girne ve çevresini denetim altına aldı.

Türkiye, Yunanistan ve İngiltere Kıbrıs sorununa bir çözüm bulmak için çok görüştüler fakat hiçbir bir sonuç vermedi. 15 Temmuz 1983'de Kıbrıs cumhuriyeti ilan edildi.

1958 YILINA AİT HATIRALAR

Zühre Mındıkoğlu

58 olaylan deyince 50'lerden gelen İngiliz idaresinin 60'da kurulacak olan Kıbrıs Cumhuriyeti'ne kadar olan dönemin son yılları akla gelir. 60'da Rum tarafı ile Türk tarafı anlaşarak ilk kez ortak kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti, İngilizleri adadan egemenliğini ortadan kaldırmak üzere kuruldu. İngiliz sömürgesi olan adadan İngiliz sözünü yok etmek iki toplumun ortak amacıydı. Bu nedenle küçük toplum olan Türkleri Rumlar çok iyi yönlendirdiler ve İngilizlere karşı ayaklandırıldı. 1958 olaylarının 5-6 yaşında iken kavramaya başladım. Ana okul yıllarında evde belki o günlerde o zamanın deyişi ile örf u idare dediğimiz dışarı çıkma yasağı vardı. Çünkü İngiliz idaresinin ilgisini çeken hükümet dairesindeki memurlar fabrikalardaki işçiler İngiliz idaresine karşı direnmeye başlayınca protesto etmeğe kalkınca baskı kurmak amacı ile dışarı çıkma yasağı başladı. Çalışanların isteği daha çok maaş daha çok izindi, çalışanlar direnmeye başlamasın diye baskı amacı ile örf u idare başladı.

Şimdiki Türk Mukavemet Teşkilatı üyesi olan ileri gelenler ve belki Rum tarafının Polis Teşkilatı'nın temelini oluşturan gençler İngiliz idaresine karşı örgütlenirler. Evde nonotof kokteyli hazırlarlardı. Hiç unutmam ben 6-7 yaşında iken biz çocukları yönlendirirler ve elimize yarım şilin bir; para verirler komşulardaki şişeleri bakkallara vermeden almamızı isterlerdi. Biz onları toplayıp getirirdik. Evde bomba yaparlardı.

Ablam örf u idare zamanında liseye giderdi; onu evden alırlar annemle beraber götürürlerdi. Kadınların örgütlenecek olan kadın birliğinin içinde

bilinçlendirme çalışmaları kendi kendimize yetmiyormuyduk, İngiliz idaresine girmemize gerek yoktu, kendi Cumhuriyetimiz kurmalıydık gibi şeyler konuşurlardı.

Yaş :49

Doğum Yeri : Küçük Kaymaklı

1963 YILINA AİT HATIRALAR

Aydın ÖNCÜLAY

1963'te lise bir öğrencisi idim. Hafta sonunda bir gün önce lisede bir olay oldu. Öğrencilere Rum polisler kurşun attı. Okul tatil oldu o gün Pazartesi de benim sınavım vardı bütün hafta sonu çalıştım kimya sınavıydı. Sınava giremedim pazar Pazartesine bağlayan gece Rumlar Küçük Kaymaklı'nın üzerine yürüdüler. Bana göre, şimdi o zaman öyle düşünmüyordum. Küçük Kaymaklı çok fazla direnç göstermeden teslim oldu. Bir kaç genç gezmeye başladı köyü terk ediyoruz diye haber verdi TMT'ci ayakları ile apar topar çok ciddi bir mukavemet göstermecten Hamitköy'e gittik. Şimdiki düşünceme göre o zaman ki liderlik baştaki liderlikasında Küçük Kaymaklı halkını bir nevi kurbanlık olarak kullandı. Herkes evini bıraktı ve kaçtı bu olaylarla ilgili evimizi bırakmamız, bütün eşyası ile bırakıp Hamitköy ovalarında sığıntı olarak yaşamaya başladık. Kız kardeşlerim ve annem köydeki ailelerin yanında kaldı. Biz erkek olarak babamla ben mevzilerde nöbet tutmaya başladık. O dönemlerde gayri resmi olarak başladık. Gidebileceğimiz başka yer yoktu. Babamın bir av tüfeği vardı, onun ile nöbetleşe nöbet tutardık. Yaklaşık bir sene kadar Hamitköy de kaldık bizimkilere çadır verdiler miydi? Hiç hatırlamam evde kalırlardı. Akraba değil, biri bize evini açtı sağ olsun bir müddet köylü elindeki olanaklarla çok fazlada yiyeceği yoktu. 1-2 gece Küçük Kaymaklı'yı yedirebildi. Ondan sonra biz aç onlar açtık. Eşyasız kaldık ta ki buz hane ve un fabrikası düşürülsün. Un fabrikası düşürülünce kadınlar

bitdalar ve börekler yapmaya başladılar o şekilde karnımızı doyurduk. Buzhane düşürülünce hindiiler etler gelmeye başladı. Yemek kavgası olurdu. Bir keçi sütünü 5 liraya millet alırdı. Öyle bir dönemler geçti. Bizimkiler de alırdı hatta ben.sütü hiç sevmezdim. Aç olduğumuz için içelim diye bizi zorlardı. Ben de bir tarafa saklanır dökerdim. Aileme içtim numarası çekerdim. Ailem aç bize bir şeyler uydurmaya çalışırlardı. Tabi artık o günler geçti.

Nöbete gittiğimiz için raşın verilmeye başladı. Yardım yapıldı bakla un falan verirlerdi. Daha kötü günler geçirdiğimiz için en azından yiyecek bir şey vardı. Belirli bir dönem hiç bir şey bulamazdık. Aç kaldığımız gün çok oldu. Çünkü köylü artık elinde kalanları saklamaya başladı maksimum 3 gün besleyebildiler bizi denetim yoktu. Paranın değerinin kalmadığı bir dönemdi yemeğe, almaya bir şey bulamazdık. Dünyaya biz zavallı durumdayız hikayelerini göstermek için Küçük K.~ymaklı'yı feda ettiler. Bana göre bu TMT 'cilerin bir oyunuydu. Çok köy vardı dır~ndiler ve düşmediler biz de çok fazla kurşun atılmadan bırakıldı. Kendi evimiz] bir av tüfeği ile savunmaya çalıştık. TMT'ciler birtek kaçıyoruz demeye geldiler ha~k~ta görmedik. Hamitköy'e Kızılay çadır yollamaya başladı.

Ondan sonra okulların -açılması söz konusu idi Lefkoşa.'ya geldik yaklaşık bir sene okula gidilmedi bir akrabanın yanında uzun zaman sığ1t1tı gibi iki aile yaşadık. Daha sonra biz kendimiz ev kiraladık bize .ey verilmedi, Orada gayri resmi mücahitliki yaptık. Lefkoşa'ya gelince evde duramadım. Lise öğrencisiydim zaten mücahitliğe alışmıştım, resmi olarak mücahitliğe başladım. O dönemde herkes mücahit değildi bir çok gönüllü oldu bir kısmı benim gibi öğrenciydi bir kısmı da büyüklerdi. Hatta ilginçtir lise açılınca tahsile başladığımda sınıf öğretmenlerim benim mangamda eridi benden sonra geldiği için er oldu. Ondan

Beni çok hoca askardı. Sınıf (W~ll'tl~m~ç~ll'tl~m~ ll).l. li-ç~m~ ll~m~0:1'0.

Beni yaptırdım. Lisede tahsil başlarken gece nöbet gündüzde okula giderdik ne öğrenciydik nede asker çok garip bir durumdu. Biraz da genç olduğumuz için Onun verdiği bir kaygısızlık vardı. Bize eğitim yapmadan silah verdilerdi.

Ben Lefkoşa'ya geldiğimde ve nöbete çıktığımda beni Çağlayan bölgesinde bir yere götürdüler. Burası nöbet yeridir dediler, bu da tüfeğin dediler ve tüfeği elime verdiler. Bir baba piyade verdiler. Nasıl kullanılır dedik oracıkta bir bozdu kurdu. Elime daha ilk defa silah aldım ne ağırlığını bilirim nede bir şey. Gülle gibi silahtı. Şarjörünü kullanmasını gösterdi. Birde bir torba kurşunu saydı verdi. Ondan sonra tüfeğin gizli emniyetini gösterdi horoz düşürme vardı. Tabi biz çocuktuk mahallede olan çocuklar da kocaman boyumuz kadar tüfeği görünce etrafına toplandılar. Hep beraber çoluk çocuk nöbet tutardık. İlk gece çok korktuydum. Sebebi de silah ile gösteri yapmamdı. Çocuklar silahı göstermemi istediler biz de zaten çocuk gösteri yapacayık güya onlar da öğrensin diye gösterdim. Hatırlarım tüfeği kurdum, yan tetik düşürünce emniyetin girmesi lazımdı ondan sonra tekrar emniyetin girmesi için horozu çekerdim. Tuttum yada iyi tutamadım horozunu yarıyı geçti emniyet iğnesi tutmadı tüfeği kurmadan horozu çekince atardı. Yarıyı geçince korktum dilim tutuldu. Soğuk soğuk terler akmaya başladı çocuklara da kaçın deyemedim. Nasıl yaptım bilmiyorum elim ile tuttum horozu ve yavaşlattım. Patlamadı. Ondan sonra ne şarjör taşıyım ne de bomba dedim. Bana göre TMT'nin o zamanki durumu bir çete gibiydi. Disiplin ve denetim yoktu. Herkes gönüllüydü. Bizi zorla tutup götüren yoktu içimizden geldiği için, çocuktuk düşmanı vuracaktık. O düşünce ile gittik. Karşımızda bize bu işin ciddiyetini gösteren biri yoktu komutanlarımız yoktu ondan sonra yavaş yavaş bu konularda

...lerle birlikte bu toplumun içinde kendini toplumu kurtaracak bir düzeye soktu

... bir önce bir başı boşluk bir düzensizlik vardı gündüz okul öğleden sonra

... geceleyin nöbet bu böyle ...

oldu. İlk sivil elbiselerle başladık sonra bir üniforma verildi. O zaman yeşil değil

kurşuniydi. Okul pantolonu gibi bir kıyafetti. Bir de mond vardı. Pantolon üstü

mondtu. Beremiz vardı komandoyduk. Siyahtı galiba bir müddet sonra da şapka çıktı.

Bu resmi bir elbise olmadı. Çok kısa bir süre devam etti sivil ile üniforma karışımı

bir şeydi sonra daha askeriye benzer bir üniforma çıktı. Komutanlar bizi eğitmeye

başladı biz bir şeyler öğrendik. 68 de ben askerlikten terhis oldum. Türkiye 'ye

üniversiteye gittim.

Yaş: 53

Doğum yeri: Baf

Nejdet MINDIKOGLU

Rum'un EOKA diye bir örgütünden sonra Türkler Volkan diye bir örgüt kurdu sonradan buna Türkiye'den üst kademe yöneticileri şekil verdi ve Kıbrıs Türk Mukavemet Teşkilatı diye bir isim verdiler. Kısaca adına TMT derlerdi. O dönemde teşkilatta 60 anayasası ile kurulan Cumhuriyete aykırı bir olaydı bu yüzden teşkilat diye hitap ederlerdi subaylar Kıbrıs'a sivil gelirlerdi. Kimsenin ilgisi olmadan teşkilat sorumluları ile görüşürlerdi. Halkı Rum'a karşı bilinçlendirmeye çalışırlardı en azından silahlandırırlardı. Silahlar Türkiye 'den gelirlerdi silahların geliş yolu deniz yoluyla. Küçük balıkçı gemilerine yüklerlerdi ve çoğu kez kazaya kurban giderlerdi ve silahlar batardı. Çıkış yerlerinin en büyüğü Erenköy'dü. Erkekleri askere alırlardı ben de Lise birdim ama lise üç gibi gösterirdim çünkü iriyarıydım. 25 Aralık günü 6:3'te resmen başlamış oldum. Mahallemiz şimdiki Gülseren kampının yanıydı. Türk mahallesi olmasına rağmen tedbir aldık yan mahalleler Rum'undu diye kendimizi korumalıydık. Önceleri iki kişiye bir tabanca verirlerdi. Biz o tabancayı aldığımızda dünyayı fethedecek adam sanırdık. Hiç korku hissetmezdik. Zaman içinde Türkiye'den gelen ikinci dünya savaşından kalan silahlar geldi. Piyade falan eski model silahlar. Onlar bile bizim için çok büyüktü. Bizim gördüğümüz silahlar av tüfeği idi. Bize piyade tüfeğini verdiklerinde 9mm, 7.62 mm mermi verdiler. Bize dokuzunda harcamamızı, sıkıya girerek bir tanesini de kendimize saklamamızı söylediler. Esir olmaktansa ölmemizin daha iyi olduğunu söylediler. Çünkü esir düşersek bize işkence yaparak öldüreceklerdi, bu yüzden başkaları bizi öldüreceğine biz kendimiz kendimizi öldürürüz daha iyi. Dokuz mermi ile savaş

yapardık. Bir dönem okula devam etmedik. Bir sene kadar gündüz okul gece de nöbete giderdik. Okula biraz da yaz da gittiydik ve bir ayda bir seneyi okuduk. Usanırdık soyunmaya üniformalarla elimizde de silah okula gelirdik. çapulcu gibi talebe.

64, 10 yada 11. ocaktı çok, enteresan bir anım var, lise ikideydim artık mücahit olduk eli silah tutan erkekler nöbet lise leri av tüfeği veya neyi bulursak belli yerlerde nöbet beklerdik. Bir çember oluşturulurdu. Daha sonra evlerden çıkıldı torbalarla taşlarla betondan mevziler oluşturuldu. O dönemlerde şimdiki Gülseren kampı İngiliz'in boşalttığı bir kamptı. İngiliz tppcu kampıydı. 60'ta Cumhuriyet kühünca ayrıldılar. Olaylar başlayınca oraya Rum etrafı kontrol altında tutabilmek için ciplerle asker yolladı. Orada stratejik bir bölge elde ettiler. Bölük komutanı 2 tan.eigönüllü arardı. Ben hemen kabul ettim . Bir arkadaş daha ..Biz kahramanlık yapacayık. Gülseren kampının oraya gidip bilgi alacaktık. Neler oluyor diye. Bize birer tane tabanca verdiler. Tabi biz silahı alınca zannederik ki kimse bizi öldüremez sanırdık. Belki de o silahlar denememiştir veya bozuk ve ateş etmezdi. Gidip baktık. Ormanlık bölge içinden çıktık. Qrad.a İngiliz okulu vardı. Oradaki öğretmen bizi görüp şüphelendi ve l?olise telefon etti, Biz dönüş yoluna gelirken mahalleye çok az bir mesafe vardı. Ben polis landroverini gördüm arkadaşşıma bunların bizim için geldiğini söyledim. Çünkü öğretmen bize baktığını gördüm. Ben düşünüm ki bizi silahlarla yakalarlarsa kesin öldürler. Çatışmaya girersek yine öldürler çünkü onlar bizden kalabalıktı. Ben tabancayı arkadaşşıma verdim ve mahalleye gitmesini söyledim. Ben de polislerin geldiği yöne doğru yürüdüm, Güya yürüyüş yaparım. Teşkilata haber vermemi söyledim. Onu takip etmediler ben yakın olduğum için önce beni yakaladılar./ filç kişiydiler ve adam Türkçe bilirdi. Ellerimizi kaldırdık ne işin var

dedi. Gezerim.Cdedim yasaktır dedi. Mahallemde dolaşırım dedim. Yasaktır olaylan bilmezmin, :E...etkoşa da çatışma var dedi. Arkadaşımı sordu ben de çobandır dedim. Telsiz ile !onuştı ve beni karakola getirdi. Ben tabi korkarım beni öldüreceklerini düşünürüm. O dönemde Cumhuriyet döneminden atanmış valiler, kaymakamlar vardı. Mağusa'lıın Kaymakamı Türk'tü. Ahmet Sami TOKCAN'dı. Şanslıydım bu adam aynı zamarında teşkilatın istihbarat sorumlusuydu. Tabi bunları sonradan öğrendik. Maraş polisine kelepçeleyip götürdüler. Ben şimdi onanıldık dedim. Filmlerdeki gibi bir sandalyeye oturtular kafamda büyük bir lamba beni sorgularlar. Ellerim kelepçeliydi tabi. Rumca konuşturdular. Ben anlamamazlıktan gelirdim. Çözün dediler. Kolu sargılı bir adam geldi Rumca olarak ne arardın orada dedi. Ben bilmemişim gibi bakardım Rumca bilmezmindedi ben gene aynı. Bir tokat vurdu bana ne vurun yahu ! dedim kolunu göstererek bunu sizin köpekler yaptı. Bir tokatla kurtulursak iyi diye düşündüm. Türkçe bilen birini çağırdılar. Adam Rumca bilmezmin diy~ sordu. Yok dedim. Türkçe bilirim Türk'üm dedim. İngilizce bilirmin diye sordu. Yes no bilirim dedim. Namık Kemal lisesinde silahlı adam varımı? Diye sordu, ben da ne gitmezsiniz bakasınız da bana sorarsınız dedim. Gidemeyik ateş açacaklar dedi. Ben öğrenci olduğumu söyledim ama inanmadılar. Gündüz öğrenci gece asker dedi. İki saat kadar bir çok soru sordular ben de saçma sapan cevaplar verdim. Cemal kaçan arkadaşım Nejdet'i yakaladılar yardım edin demiş ve teşkilata gitmiş. Kaymakama haber verildi. Tabi bunlar beni bir yerde ortadan kaldırmak istediler. Direk olarak bir şey yapamıyor çünkü kaçan birinin olduğunu farkındadırlar. Çoban olduğunu söylememe rağmen bunlar inanmadılar. Kolu yaralı olan götürün Derinya'ya dedi. Tamam dedim benim işim bitti temizleyecekler beni diye düşündüm. Derinya sınıra yakın bir bölgedir. Beni götürdüler bir odaya koydular ve kapattılar. Benim için

Beni tabi ölüm korkusu vardı. Biri geldi kapının penceresinden sorar açının diye ben bilmem güya cevap vermem. İşaret eder ağzım biz yok derik. Çünkü zehirli bir şey verebilir güvenmem. Sonra kapağı açık kola getirdi. Ağzıma götürürüm içmeye korkarım. Bir de düşünürüm ölmeden önce son şeylerimi verirler. Öğleni geçtiydi zaten bu yakalanma olayı sabah dokuzda olduydu. Sonra beni merkeze götüreceklerini duydum. Ben tabi rahatladım. landrovere bindik merkeze gittik yine beni aynı odaya koydular. Ama lambalı yere değil. Bir baktım Ahmet Sami TOKCAN ! İriyarı bir adamdı o zaman biz onu kaymakam diye bilirdik adamlar ona selam verirdi. İngiliz 'den kalma alışkanlıktı. Kazanın en büyük idare amiriydi. Ne arardın be orda dedi. Ben bilmem onlara sor tuttular getirdiler beni dedim. Ne gezen sabahın köründe orada dedi ne yapayım boştum gezerdim yasak mı ? Dedim şimdi onlara şov yapar bağırır çağırır. Sizin yüzünüzden başımıza gelmeyen kalmaz dedi. Ben naptım yahu dedim yahudiler yesin seni dedi. Gir çabuk arabaya dedi. Onun sayesinde paçayı kurtardık. Mahalleye gittiğimizde biz tabi kahraman olduk. Bizim şanslı olduğumuz yön Mağusa 'da silahlı çatışma çıkmadıydı. Yoksa olsaydı biz kesin ölürdük.

Yaş:53

Doğum yeri:Mağusa

Zühre MINDİKOĞLU

Benim 63 anılarım daha kuvvetlidir çünkü kişiliğimin yetiştiği zamanlardı. Orta birdim ve 12 yaşındaydım 63 olaylarının esas başladığı gece 21'i 22 Aralıkla bağlayan gecedir. İlk olay Tahta Kale dediğimiz Lefkoşa Semtindeki kişilerin kurşunlanarak öldürülmesidir. Bu olay Rumlar tarafından bilinçli bir katliam olmasına karşın bir içki aleminden sonraki bir tartışma gibi gösterilmiştir. Çarşıda halk arasında huzursuzluk bir hareketlenme başladı. Bu olaydan sonra 48 saate farklı alışverişler başladı. Uzun yol dediğimiz Rum çarşısından arasta dediğimiz Türk çarşısından geçişler kapandı. Biz uzun yoldan alışveriş yapardık. Babamın arastada dükkanı vardı. Rumlar'ın bizim tarafa geçmediğini bizim onların tarafına hala geçtiğimizi söyledi bu benim kafamda çok iyi yer etmişti. Niçin Rumlar bizim tarafımıza geçmez? Diye düşündüm.

Özellikle hatırladığım, Rum mahalleleri ve Türk mahalleleri ayrıldı. Rum mahallelerine gittiğimizde bizi kovalarlardı. Yetiştirirlerse vururlardı, söverlerdi. Bu yüzden Rum mahallelerinden geçmek istemezdik. Ortak alışveriş yaptığımız marketler kuaförler vardı. Küçük Kaymaklı'da kadın kuaför yoktu Bayram zamanında babamın alışkanlığıydı bizi annemle beraber kuaföre yollardı. Saçımız yapılsın diye dolma yapardık. Biz kuaföre giderken annem köşede durup Marino dediğimiz bir Rum adına

meskenir çocuklara gözlemcilik yaptırır bize arka çıkardı. Biri bize bir şey söylediğinde
hızlı kararırdu. Öyle bir gerginliğimiz vardı.

63 Olaylarında en çok hafızamda yer eden olay orta okula gelmek içim
köyden çıktık. Babamın o zaman bisikleti vardı. Beni şimdiki Selen oto parkın olduğu
yerdeki binaya bıraktı. Yani okula bıraktı. Kendi dükkana gitti dükkanım açtı. 10:00-
10:30 civarında tenefüs saati idi kurşun sesleri duyduk. Şimdiki LTL'nin binasının
yerinde erkek lisesi binası vardı. Motosikletin üzerindeki Rumlar okuldaki gençlere
silah açtı. Yani çatışmanın alevlendiği esas olay bu idi. Öğrenciler kaçışmaya
başlayınca bir panik başladı dükkan sahipleri sokaklara döküldü. Herkes dükkanım
kapatıp çocuklarını almaya başladı surlar içi hep Türk'tü. Sanıyorum 5-6 dakika sonra
babam bahçede bisikletle beni arıyordu. Kargaşa çıktığımı söyledi. Biz Lefkoşa'yı
bisikletle geçip evimize sığındık. Lefkoşa 'yı 63 olaylarındaki son şekli ile o gün
gördüm. Eve geldiğimiz anda bir baktım Ruso'nun meydanı olan köy şu anda arada
kaldı. Köy meydanındaki sokak bizim sokaktı. Herkes alış veriş yapardı. Fırından
ekmek alırlardı. Silahlanma başladı herkes bir korku ile av tüfeğini aldı. Gençlere sınır
evlerinde bekçilik görevi verildi. Rumlar bize saldırı bilirdi Köyün nüfusunu
hatırlamıyorum ama her halde yüztlü. Anelik bir köydük. Yangıncı olan Hüseyin amca
Recis fabrikasında bekleyecekti. Rahmetli Ruso babama nereye gideceğini sordu
Babam da silah verirseniz gideceğini söyledi babam mezarlık arkasında nöbet
bekleyecekti. Bu şekilde fırındaki ekmek alışverişi sırasında babamın erkeklerle
konuşmalarım duydum ve köyde bir panik yaşandığını ve savaşın başlayacağımı
anladım. Eve geldiğimde annem toplandı. Un ve şeker almamızı istedi savaş
çıkacaktı. Millet bakkala koşturdu. 21'in den itibaren 23'ünde öğrencileri silahlanması
olayı ile herkese bir savaşı çağrıştırdı. Küçük Kaymaklı da özellikle hava karardıktan

silah sesleri duyuldu. Rumlar bize Büyük Kaymaklı ile Lefkoşa Küçük Kaymaklı Türk bölgesine silahlar açıldı. İki gün köyümüz kendini savunmaya çalıştı 25 Aralık saat 21:00 gibi köşe başında oturan rahmetli Huriye ebemiz mahallenin boşalttuğu herkesin köyü terk ettiğini bildirdi. Hamitköy'e kaçıyorlardı. Biz de toparlanmaya başladık abim Namık Kemal'de okuyordu ve Mağusa'da yatılıymıştık. Ablam öğretmendi ama tayini çıkmadığı için evdeydi. Hiç unutmam mahalleli ile konuştuk ve köyü terk etmeye karar verdik. O zaman çok iyi hatırlarım üstümde kareli bir İskoç etek vardı ve diz altı çorap giymiştim. Sokaklarda kalın yatırık diye üşüyeceğimi düşündüm ve ahimin pantolonunu giydim. Paçalarını katladım. Arkasına iki tane kazağımın üstüne ceplerine bakmadan ahimin ceketini giydim bir de kapışonlu yağmurluk. Ablam bana bağırdı bu kıyafetle koşamazsın Rumlar seni yakalar dedi. Ben üşüyüp ölmektense Rumlar beni yakalasın daha iyi dedim biz o arada karşı komşularımızın evde olduklarını fark ettik. Devamlı silah sesleri vardı. Hiç unutmam bu kurşun yağmuru altında babam köşeye fırıncıya gitti. Bir şeyler öğrenmek için yanıma ekme ekmek almamızı söyledi kaçmaya hazır olalım diye. Yanıma yarım ekme aldığımı hatırlarım annem zeytin falan vermek istedi ben yalnız ekme yeter suda içer doyanım dedim. Ablam herkes can derdinde siz yemek derdinde dedi ve annemin aklına paramızı üstümüze almak geldi. Ben o zaman öğrendim annemin çarşaflarının içinde yığınla parası olduğunu. Parayı aldı koynuna koydu altınlarım da aldı. Sizin celizleriniz dedi üzerine iki kat palto geydi hava soğuktu. Babam eve geldi köyde kimse kalmamıştı 5-6 ev kalmış dedi herkes kaçmış fırında bir tek bekçi kalmıştı bekçi babama acele edin Cemal dayım Yunan askerleri geldi evleri boşaltır dedi. Diğer mahallelerden yaklaşırlar kaçın dedi. Annem babama paraları aldığımı söyledi babam da bizi öldürmeyeceklerse de bunlar yüzünden öldürecekler dedi. Annem o telaşla hepsini

~~Bahçeye attı hiç cehizim~~ bir şey kalmadı hepsi Ruma kaldı bize sakladığı altınlar ~~gelmeli~~ Bitişik evde amcamların evi vardı amcam rahmetlik olduğu için evde yengem ~~ve annesi~~ ve yeğenim Ayşe ile kalırdı. Hemen onları aradı beraber kaçalım diye. ~~Karşı~~ evde kadının ~~karşısı~~ Rumları karşılamaya gitti iki tüfeği ile, kadın yedi çocuğu ile ~~evde~~ yalnız kaldı. Hepimiz çocukları bölüşüp aldık çoluk çocuğu önümüze kattık ~~bahçelerden duvarlardan~~ atlayıp kaçacağız yanılmıyorsam 4-5 duvar atladık. Yunan ~~askerlerinin seslerini~~ duyduk o ağlayan bağırsan çocuklar bir anda sustu annem susun ~~bizi öldürecekler~~ dedi. Yalnız o kadın 6-7 aylık bebeğini sussun diye göğsüne tuttu. Yunan askerleri aktarma yapardı. O caddeyi nasıl geçtik hiç hatırlamam askerler kaçtıktan sonra, karşıdakiler bize işaret etti askerler gitti diye. Biz 20-25 kişilik bir ~~gurup~~ olduk. Küçük Kaymaklının Hamitköy' e gidecek olan ana cadde Bağdat ~~caddesindeki~~ Rusu anıtının olduğu cadde ondan sonraki en son ev imamın evi idi. ~~İmamın evinin~~ duvarından atlayınca şok olduk meğer köydeki herkes o eve toplanmış o ev ~~sınır~~ evi idi mutfak, odalarında banyonun içinde insanlar otururdu. Ben tabi çocuk olduğum için odaları dolaşmaya başladım. Okuldan arkadaşlarımı aranın kimler var diye bakanın arkadaşlarımın bazılarını buldum.

Bir kısmı Hamitköy' e kaçmış kaçamayanlar kalmış ev iki katlı idi üst katında iki tane asker vardı silah sesleri duyulunca Rumların yaklaştığını anladık hiç ~~sesini~~ çıkarmayın dediler sonra bahçeye uzanıp baktım üç tane süngü gider gelirdi. ~~Kimdir~~ bunlar diye sorduğumda Rum askeridir sus dediler >yanlış hatırlamıyorum 24:00'dı vardık o eve 02:30'a kadar orada oturduk meğer Rum askerleri Sampson 'un köye giriş yapmasını beklerlermiş. Bir anda kapılar gümbür gümbür vuruldu açın Türk askerleri sizi kurtarmaya geldik dediler. Meğer o Samsun'un bizzat kendisiymiş. Çok güzel Türkçe konuşurdu. Huriye hanım kaçın bizimkiler geldi dedi ve bir anda kapıyı

Askerler bizi dipçikler ile iteklemeye başladı o ana kadar sessiz olan evde bir ~~gürültü~~ başladı. Aman bizi öldürecekler diye herkes bağırmaya başladı. Herkesin ~~gürültüsünü~~ sandım ve ben de ağlamaya başladım. Bizi sıra halinde itmeye çalışıyorlardı. ~~Bir kişi~~ giderse çekerek arkaya alırlardı. Dışarıya çıktığımızda bir gurup insan elleri ~~başlarında~~ çömeli otururlar ne olacağım bilmez sırtı askere bakar bekler. Bir ağlama ~~bir hengame~~ dışardakilerini susturdular içerdeki duymadığı için kapılar açıldı. O ~~şekilde~~ dışarı çıktık. Üzerimizi aradılar çantalar cepler arandı. Ahimin giydiğim ~~ceketinin~~ içinden bir kurşun kalem ve iskambil kağıdı, çıktı hiç ~~unut~~111mu..iki tokat ~~yedim~~ o anda yüzüme ne vurun dedim. Boynum kırıldı, ~~zanı~~tti111...:Qa.bmu.sus dedi, ~~ağlarım~~ ~~buğurum...~~, bunlara yazı yazacağım zannetti dedi. Babam Rumca bilirdi. Babamı ~~yanımızdan~~ aldılar. Bir tarafa kadınlar ve çocuklar bir tarafa adamlar iteklenirdi. Biz o köyün en son kenarındaki son evdeki sokağın yanından başlayarak ana caddelerin meyda,mndangeçe geçe büyük kaymaklının köşesine kadar getirilinceye kadar **üçyüz** kişi olduk. Gittikçe çoğaldık 111eğer onların iç~tisinde şimdiki Yenişehir bölgesi Kızılbaş bölgesinden gelen Türk aileleri vardı. ~~İyi~~~~~hâli~~~~~ierçien~~ toplattılar ve ~~Küçük~~ Kaymaklıya doğru yürüttüler. Büyük ~~M...~~~~~yalas~~..İtŞum'Jua geince saat 04:30 civarıydı.iki kamyon geldi ve kapalı otobüsler. Kapalı otobüslere erkekleri bindirdiler. Q arada çok la bağırırları susturmak için silah atarlardı, ayaklarımızın içinden kurşunlar geçerdi kimi vurulduğunu anlayamazdık birkaç kişi yere düştü. Mesela.. Alev hanım kalçasından yaralandı iki üç tane kurşun yedi onu hemen ambulansa koydular ve Rum hastanesine götürdüler. Kadının eşi Hamitköy'e kaçmayı başarmış. Sinir krizi geçirenler , bağırırları tokatlayıp uyandırırıldı. Bizi kenara ittiler ve kamyonlara koydular nereye gideceğimizi bilmiyorduk.

Recis fabrikasını vardı. Orda dondurma yapıldı. Bizi dondurucuya
 miler herkes bağırmağa başladı; öleceğiz diye . bu arada erkeklerin iki tane otobüsü
 vardı bir tanesi kayboldu, bir tanesinden de bazıları indi. Meğer biz toplanırken ayırım
 yapılmış. O insanlar artık geri gelmedi. Genç olanları, eli silah tutanları öldürdüler.
 Yaşlı olanları savaşamayacak olanları bıraktılar. Dondurucuda yirmi dakika kaldık.
 Soğuktan çene!erimiz vurmaya başladı. Yirmi dakika bize iki saat gibi geldi hepimiz
 ağlarımız donarak öleceğiz diye, birbirimize sarılırız ellerimizi ovuştururuz. Kapıyı
 açtılar, silahların dipçiklerinden iteklenerek dışarıya çıkarıldık ve;bizi.başka otobüslere
 bindirdiler. Sokaklar insan dolu cıralar erkekler ellerinde taşlar sopalar hello Türkler
 diye bağırırlar tükürürler parmak verirler, pis laflar söylerler, istavrozu öperler; bize
 karşı tükürürler. Hakaret yağmuru altında sokaklardan geçildi. Lefkoşa Rum kesimine
 geldik. Nereye geldiğimizi bilmeden geldik. Herkes kendine göre bir fikir ileri sürdü.
 Bizi Rum tarafındaki yazlık açık sinamaya getirdiler. Önde bir kısım oturulacak yer
 vardı ondan sonra geride. biraz daha yüksek >betonla dökülmüş basamaklı loca
 dediğimiz kısımlar vardı. Bizi sandalyelere oturtmadılar betonların üzerine oturttular.
 Çş.cuklardan yaşlılardan sandalyeye oturanları dipçiklerle arka kısma ittiler. O arada
 biz farkettilik başka köylerden gelen Türkler vardı. Yanımızda bizgecenin22:00' 'a
 kadar bekledik acıktık susadık bize hiçbir şey vermediler. Bezini kirleten küçük bir
 bebek vardı. Yaşlı bir kadın pamuklu bir iç çamaşın giyerdi; o zamanlar öyleydi o yaşlı
 kadın torunu için iç çamaşırını kesti çocuğa bez diye koydu. O Yunan askerlerine bezi
 nere koyalım diye sorduğumda kadını itekleyerek sinamamn tuvaletine kadar
 götürdüler, çocuğunu iyari.nia almasına izin vermediler bezi atıp geri geldiler. Saat
 03:00'da otobüsler geldi bizi bindirdiler yanımızda Rumca bilenler vardı Rum
 kesiminde çalışan insanlar vardı. Rumlar ve Türkler ortak çalışırdı. Bu ortak iş

...manastırına rastlayınca bilgi alm.a"e. \i\l\m\l\~r, ()Id.a\)\a1:.. \ R\l.m\l-a-r\l.a1.\

...klerine göre bizi esir aldıklarını, ancak öldürmeyeceklerini diğer Türklerin esir
... Rum esirlerle takas edileceğimizi öğrendik. O arada biz bunun Rumların bir
...ması olduğunu düşündük ve inanmadık. Herkes ağlardı bizi öldüreceklerini
...düşündük. Bizi Cikko manastırına götürdüler. Papazların eğitildiği bir okuldu. O
...manastırı bize üniversite gibi geldi. Bir baktık o manastırın bir kısmı Yunan
...askeri tarafından kullanılıyor ve 25 Aralık- noellerinin günüydü içki içiyorlar
...eniyorlardı. Bizi sınıflara doldurdular sıraların=sandalyelerin üzerine oturduk.
Sabaha kadar kapılar açık kaldı camları zorla kapattık önce camlar da açıktı. Aralık
ay, kışP.:Sortası hava soğuktu onuyorduk. Neşe hanım diye biri vardı Rum tarafında
pasapojidairesinde işlerdi Rumca'sı iyiydi. O kadın Yunan askerlerine karşı çıktı,
hastamız var çocuğumuz var dedik ve pencereleri kapattırdık. Otuz beş kişinin eğitim
gördüğü bir sınıfta biz 60-70 kişi girdik. Sandalyeleryetmedi sıralarınüzerine oturduk.
Bir süre sonra odalara 10-15 tane battaniye atıldı. Yetiştiren kaptı örtündü
yetiştirmeyenkaldı çocuklara yaşlılara dağıtmaya çalıştık. Sabaha kadar o gece hiç
uyumadık. Bir ara baktım bir gurup insan battaniyelere sarılı bir şeyler yapar. Meğer
aramızda olan hanımlardan birinin-küçük bir avuç içi kadar cep radyosu vardı.
@nunla bayrak radyosunu buldular ve bir şeyler öğrenmeye çalışırlardı. Radyonun
olduğunu biz o gün öğrendik 26 sının sabahı. Kemal Tunç bayrak bayrak anonsuyla
haberleri verirdi. Bu radyodan olayları takip etmeye çalışırız 2-3 kişi kapıda bekçilik
yapardı askerler koridorlarda gelir gider yürüyüş yaparlardı. Sabahleyin saat 09:00
gibi ydi bir kova su geldi ve ortaya kondu. O kovanın içine hepimiz nasıl saldırdığımızı
hiç unutmam. Kimisi elini kimisi başım sokar, saçından başından çocukları kovanın
içinden çekildiğini hatırlarım. Ben suya gittim ama uzanıp içemedim. Aklıma suya

gözü yüzünü uzatanlar içine sümüğünü bıraktığı geldi iğrendim içemedim. Susadık ama içemedim dedim. Neşe hanım bizim sözcümüz gibi kapıya giden askerlerle konuşmaya çalıştık. Ekmek istedik gelecek dendi bize. Öğleye yakın gecenin yarım kalmış askerlerin tüketemediği ekmekler bize geldi. Kimisi ellenmemiş kimisi ısılmış vaziyette ekmekler. Biz kendi aramızda organize olduk ve herkese bir parça bir şey vermeye çalıştık. Yemekleri öğretmen masasının üstüne koyduk ve bölüştük. Bir kap zeytin geldi. Herkese ikişer zeytin verildi. İlk yediğimiz yemek bu oldu. Zeytini yiyince susadık... Herkesin tuvalet ihtiyacı geldi benim tuvalete gitmem karmadı. Annem askerlerin bana bir şey yapmasından korkardı. Zehra yengemin görünmesi götürdü. Bizi üç asker iki kişiyi dipçiklerle itekleyerek tuvalete götürdü kapı açık kalacak değildi. Ben kapı açık nasıl yapayım? Zorla kapattırdık ilk orda elimi yıkadım ve çeşmeden su içtim içilmez dediler acıymış dediler ama ben içtim. Susadıydım tadını hatırlamam. Bir de bizi akşam üstü 17:30'da yemek verildi yine askerlerden kalan yemeklerle bizi beslemeye başladılar. Biz 2 gün hiç aşağıya indirilmedik. Üst kattaki sınıfta kaldık. 29'unda bizi bahçeye indirdiler güneşlenmek için. Niçin bahçeye indirildiğimizi anlayamadık. Meğer Türk uçakları ihtar uçuşu yapmışlar. İhtar uçuşu sırasında Yunan askerleri ortalığı boş bıraktı ve bazı odalar dışarıya çıktı. Askerler inin aşağıya dediler ve kendileri saklandı. Biz orada yalnız kaldık hiç Yunan askeri yoktu. İhtar uçuşu sırasında Erenköy askerlerine sigaralar atılmış.

Sonradan öğrendik hemen yanımızda İngiliz Üstlerinde çalışanların lojmanları vardı. Orada aileler olurdu. Orada bir İngiliz kadın çamaşırlarım sererken Cikko manastırında şiiroların çalıştığını görmüş, tellere yaklaşmış bakmış meğer bizden ayrıydılar erkekleri çukurlara doldururlardı kadın bunu görünce kocası vasıtası ile

basına duyurmuş. Biz gazetelere çıktık Cikko manastırında Türkler diye. İngiliz askerlerinin aracılığı ile basın geldi ve bizi görüntülediler. Hemen 30'unda bize normal yemek geldi. Nedeni ise Türkiye'ye ve Yunanistan'a bilgi vermek için heyet gelecekti biz o okulda 12 oda insan vardı. İki odaya yemek dağıtılmış ve tesadüfen bizim oda da gösteri yapılacak odalardandı. Patates fırın kebabı yedik. Ayın 31'de serbest bırakıldık ama onu da anlayamadık. Otobüsler geldi bize bineceğimiz söylendi bizi götürceklerini düşündük ağlayıp bağırانlar vardı. Otobüse bindikten sonra merak etmememizi Türk tarafına götürceklerini ve Türk tarafındaki Rum. esirler ile takas edileceğimizi söylediler. Biz Girne kapısına gelinceye kadar. >inaruxiadıl<. Atatürk heykelini görünce anladık. Türk mahallelerinden geçmiştiz.ama tanıyamadık. Bizim-oku şimdiki Selen oto park yeri, bizi oraya indirdiler. Barış gücü askerlerine bizi bıraktılar. Basın orada idi artık şükretmeye başladık. 25-30 Aralık arası ben babamı ilk kez orada gördüm kimse tanıdıklarının sağ mı? Ölü mü? Olduğunu bilmezdi. Her kes yakınına arardı askerlikle ilgisi olmayan avcı olmayan, eli silah tutmayan erkekler kurtuldu. Diğerleri öldü. Erkeklerle sorgulama yapıldı. Annemizi duyduk. Abimi babama çok sormuşlar Mağusa da kalırdı. Teyzem ile eniştem Lefkoşa' da idi ve bizi almaya geldiler. Bir çok insan kocasının kayıp olduğunu o gün anladı ben neyin ne olduğunun farkında değildim. Teyzemize sarıldım. O çömür fotoğrafı da var. Benim yüzüm gözüm kap kara ve kaşlarım çatık çıktı. İnsanlara gülmeyi unutturdular hayatta olduğumuza sevindik ve ağlamaya başladık. Ben teyzeme çok acıktım dedim. Babam gelmek istemezdi ama eniştem bizi bırakmadı ve bizi evlerine aldılar. Bizi kayıt yaptırarak teslim aldılar ve bizi eve götürdüler. Üstüm başım perişandı teyzem nedir bu kıyafetinin hali dedi. O zaman üstüme baktım ve pislik içindeydim. Ahimin pantolonunun dizleri delinmiş. Saçımız başımız darmadmandı. Hemen banyoya girdik.

Hiç unutmam banyodan çıkmak istemedim. Teyzem bize kıyafet buldu, onunda hep vardı pantolon kazak giydik. İlk yemeğimiz mercimek çorbasıydı. 3-4 kap yedim annem artık mide fesatından öleceğini dedi. Teyzem çok ağladı. Hiç böyle açlık görmedim dedi. O geceyi oturarak geçirdik ve konuştuk. O günden sonra babam araştırmaya başladı evimiz ne durumdaydı? Polislere kayıt alıp evlerine gidip eşya kurtaranlar olduğunu öğrenince, esirlikten kurtulduğumuzun 5. Günü 5 Ocak galiba babam ile evimize gittik. Ben de gelmek istedim.

Eve gittiğimizde sokaklar eşya dolu, kırık dökük bir halde idi. Ben esir olduktan sonra bandoflalarımın burunları delindi. Teyzem bana oğlunun botlarını verdi. İyi ki bot geymişim. Rumlar evlere girmiş her şeyi kırıp dökmüşler. Köşedeki polise izin kağıdını gösterip girdik. Küçük bir kamyonet ile gitmiştik. Onun sığdığı kadar, koltuklarımızı ve karyolalarımızı aldık bir de dolap sağlam bulduk. Diğer eşyalar kırılmıştı. Annemin güzel bir cam büfesi vardı param parça idi. Elbiseler sokaklara dökülmüştü hiç elbise almadık. Annemizin bize çehizlik çarşafı yoktu biz kullandığımız çarşafı aldık. Duvarlardan birkaç resim aldık. Kamyon küçüktü tekrar gelip alabileceğimizi düşündük ama ertesi gün yollar kapandı. Ondan sonra öğrendik evler hep yanmıştı. Babam bize haber vermeden evin yanmış halini de gidip gördü. Bu şekilde 63 olaylarından biz hayatımızı kurtardık ve göçmen olarak geldik. Evi olmayanların zaman içerisinde şimdiki Kızılay göçmen evleri gösterildi, ambarlar gösterildi. Daha sonra Yenişehir'de Rumların terkettikleri evlerin bir kısmı gösterildi. Aileleri o şekilde yerleştirdiler ve bize karneler verildi. Onun ile un şeker pirinç alırdık, parasız verirdi devletin bize yardımı idi. Haftada iki gün verilirdi göçmene katkıydı. Meyve sebze yoktu sadece ana yiyecekler verilirdi. Teyzemde üç buçuk ay kaldıktan sonra nenemin evine taşındık bize miras kalmıştı. O eski evde kira

vermeden kaldık başka eve çıkmadık masraf olmasın diye. Abimi galiba Şubat ayında girdik. Yollar kontrol altındaydı ve ulaşım yoktu. Mağusa ile Lefkoşa arasında ulaşım yoktu. Girne tamamı ile Türkler'den arındı Boğaz ve üstü Türkleri'n gidemeyeceği bir bölge oldu. Türkler biraz daha abluka altına alınmış oldu ve Rumlardan arınmış olduk 11 yıl boyunca köyler arası seyahatler Rum Polisleri'nin kontrolü altındaydı. Eğer Rumun kalırlarsa çantaları aradıktan sonra geçmemize izin verirlerdi. Ama çantada gazete veya mektup olursa şüphelendiğini evine yollardı. Seni seyahatinden kısıtlardı. 11 yıl içinde Türkler Rumların istediği yerlere gidebildi bazı yerlerden muaf tutuldu.

Onun arkasından bir takım baskılar başladı. Rum tarafında çalışan Türkler işsiz kaldı ve Türk tarafında işsizlik başladı eğitimde etkilenmeler oldu. 63 olaylarında bir sene okullar kapalı kaldı. Köylerde kalan arkadaşlarımız Lefkoşa'ya gelemediği için sınıfta kalmış gibi oldu. Bir sınav yaparak başarılı olanları bir üst sınıfa aldılar. O şekilde tahsilimize devam ettik. Ahim liseyi bitirince mücahit yazıldı bizimkiler artık gençlere askerlik eğitimi vermek istedi. Mecburi askerlik yoktu lise öğrencisi iken mücahitlik yaparlardı. Yaralanan yengemin gelini sedye ile biz esirken geri geldi. Ondan sonra o kadıncağz göçmen evlerinde senelerce bakım gördü. Şimdi hala ayağında aksama var. Adalelerinde parçalanma oldu.

Yaş: 49

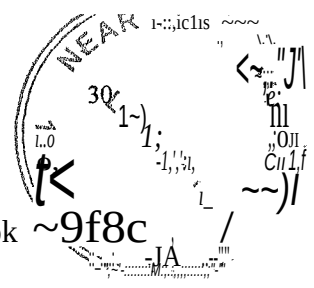
Doğum Yeri: Küçük Kaymaklı

1974 YH.,INA AİT HATIRALAR

ÖNCÜLAY

Türkiye'ye üniversiteye gittim 74'te geldiğimde bir müddet sonra barış hareketi oldu. 74 Barış hareketinin olduğu gece arkadaşlar gel katıl dedi. Ben hastahanenin inşaatında çalışırdım. Genel hastanede Mühendistim. Barış hareketinin olduğu gece Denктаş konuşmaya başladı. Hangi yerlerden çıkarma yaptıklarım söyledi bizim tüyler gene diken diken oldu. Barış hareketi olunca biz gene yerimizde duramadık, gene gönüllü olduk. O zamanlar Bafkapısında'ydık. O kadar avanaktık ki takım elbiselerimi giydim ve gittim. İnsan eşofman giyer ben giymedim takım elbiseli ittim. Daha önce görmüş olmama rağmen bir heyecan ile en güzel elbiselerimi giydim ve gittim.

İlk gün gittiğimizde bir adam oturduğu yerde titrerdi. Ne yapacayık ? Derdi. Sabahın erken saatleri soğuktu. Ağlar dövünür, bizim de moralimizi bozdu. Madetnki geldin katıldın ne ağlan ? Derik adama.. Hepimizin moralini bozdu, sen git evin... biz hallederik dedik ve onu ~vine yollagık Hepimizi hasta etti. Biz orada soh.bet ettik ve üzerimizden korkuytvattık.weyzileri havanları öğrendik. Kendimayrı bif havan mangası kurdük kendi bildiğinizgibirbir şeyler yaptık. Ben havancıydım. Fakat ilginçtir yapılan bir hata dah~gprdüm mücahitler mevzilerini kazarlardı ve sözde kendilerini saklarlardı. Adarnınbiri(Sabah sabah A 4 dedikleri bir mevziye çıktı mazgal deliğinden bakmaya çalıştı.ve. baÇijrkendenkarşıdan ateş ettiler. Adamı tarn anlından vurdu. İlk şehidiiniziilkgütü~n.)1.Çı-diDaha önceden belirli olan mevzilerin mazgallerini hiç kullanamadık .0 aga11~yliyfü Ve altı yedi yaşında küçük bir.kız gelip babasını sordu. Hiç unutmagıı:n./1:>i-(ôlaydı.

Eskisi gibi oradakiler çoluk çocuk, biz onların yanında çok
... Bir kaç tane havancı vardı ama hiç bir şey anlamazlardı. Havan mevzilerinin
... Hedefleri sorduğumda garip garip açılar söylemeye başladılar,
... Uçaya bağlı bir şeydi sanki. Hedef göstermesini istedim. Sancaktarlık
... onlar ile atış yapacaklar. Nişan çubuğu diktik bundan da pek
... o nişan çubuğuna bu kadar sağa bu kadar sola açi ile tarif
... Ne mesafesi belli ne da bir şeyi. Olmaz öyle maskaralık dedim
... ben kendim belediyenin birosuna gittim onu aştırttım
... Evden iletkimi aldım ve açi ölçmeye başladım. Kaba saba
... Açıyı bulduk ama yerimiz belli değil pusula isterdik.
... Ortaköy'e gittik. Alaya pusula istemeye gittik. O
... Lidra Palasın oralarda kurşunlar atılırdı. Biz geçtik ama nasıl geçtik
... haritam da ... hedeflerimibuldum.

Hacı Giryago'ya atış yaptım. Düşükten sonra gittim baktım hiç biri
... uğraşırdım hepsi yola düşerdi bir kaç metrelik hata
... aslında tam tesir sahasındaydı. Baf kapısına katıldım havancı olarak. Arada
... İlk gün gittiğimde öğrendim gidelim teslim alalım kendilerini
... Olur mu ? Olmaz mı? Dedik ve gittik. Elimizde silah çapulcu gibiydik.
... sordum Türk ordusunun mensubuyum dedim ya teslim
... Sizi teslim almaya geldim dedim. Adam korktu ve
... Silahları bana verip kaçtı. Silahları bölük komutanına verdik. Kasım
... çok güldük. Çok korkakmışlar diye. Adam her halde
... düşündü. Silahlarını alıp gitse bir şey demeyecektim.
... Zırhlı arabaya binip kaçtılar

hatıram var. Barış gücünün pusulasını ganimetledim, İki tane pusula şa'İlîlî oldum. Onların pusulası oyuncağa benzerdi. Askerden aldığımız pusula daha güzeldi.

Alaydan pusula almaya sivil olarak iki adam gittik. Alaydan pusula isterik. Öyle bir ikna edici konuşuyordum ki mühendis olduğum için bilirdim. Adam pusulayı bana verdi. O zamanlar hoşuma giderdi. İdareyi elime aldığımı düşünürdüm.

Havan atışına başladık. İki mermiden bir tanesi bozuk çıkardı. Toplam yirmi beş tane mermimiz vardı içinde kalırdı. Usulü ile çıkardık ve onlar her an patlayabilirdi! Emniyeti üstünden atmıştı ne yapabilirdik? Bizim o kadar sık oldu ki mermilerin içinde kalması biz artık mermileri çıkarmada usta olduk. Merminin bombinini tutardık ve elimize mermi düşerdi. Onları bir bir kenara koyaydık. Bizim her an patlayabilen bir sürü mermimiz oldu arkadaşlar bana bakar bende onlara. Aklıma bu havan mermileri polise götürmek geldi. Her an patlayabilirlerdi. Havan mermilerini yanımıza alarak polise götürdük. Mahkemelerin içine götürdük polisin ödü koptu, bir sürü patlamaya hazır bomba ile onun içine gittik. Napalım oğlum biz bunları ? Uçuracaksınız bizi dedi bir kör kuyu bul da at içine dedi. Benim", aklıma o yer geldi. Polis öyle deyince her patlayamayanı Turunçlu camisinin kuyusuna attık. Onun içinde bir sürü mermi vardı. Aslında uzun bir süre o mermilerin patlamasından korktum. Ama hiç bir şey olmadı. O zamanlar cami tamir olunurdu. Gidip söyleyeyimmi ? Diye düşündüm. Başıma bela alacam diye söylemedim. Turunçlu cami hamamın ordadır. Bizim taraftadır. İkinci Barış Harekatında bu kuyuya daha çok attık. İkinci Barış Harekatında bize mermi çok geldi. O mermileri paraşüt ile attılar ve mermilerin kuyrukları biraz döndü yahut da bizim havanlara uymazdı.

Bize tomson silah verdiler. Oto parkın olduğu yer havan mevzisiydi. Hamamın arkasındadır. Çukuru kazdırdım. Hiç unutmuyacağım, Rumlar bize atış yaptılar. Nişan çubuklarımızı koyduk. Atış emri gelmedi diye açıkta durmayalım dedim ve tam hamamın arkasında yarı yıkık bir bina vardı biz ya girdik ya ~~girmedik~~ seksenbirlik bir havan güm ! Diye bizim mevziye düştü. Biz orada ~~olsaydık biz de ölecektik~~.

1\..uni\..ann 'o\..o\..k\en ~u 'la-ro\ \a\Jan. m~o.an1¥. 1et\e-ro.e \ç,u-ro\..to.u
biraz boşluk isterdi. Neresi meydanlıktır diye düşündüğünde meydanlık yere atar oradan atış gelirse bu sefer seni gözler. Çünkü hemen atışı bir atış değildir. Bulduğunda bölge atışma geçer ondan sonra bölge atışı yapar ve yerini tespit eder.

İkinci Barış Harekatında daha çok mermi attık. Bozulan mermileri tekrar havana takaman artık onun işi bitmiştir. İğne yanına vurur ve patlamazdı mermilere girdiydi. Kör kuyuya attık. Herhalde şimdi o mermiler çürümüştür.

Savaş ortamında olaylar çok basit gelişti. Ha de kiralım derdik kırdık. Ha de teslim alalım derdik teslim alırdık. Askerliğe ben kendim istediğim için girdim. Askeri kurallar yoktu. Babam da 74'e kadar üstlerde çalışırdı. Bazen giderdi gelemezdi. Bazen gidemezdi. İngilizler gidemediği günleri ödemezlerdi, Babam işe girdikten sonra ev tutabildik. Yoksa bize verilen raşm ile geçinemezdik, Babamın maaşı olmasaydı ev kiralayamazdık.

Bizim ev tam sınırda kaldı evimizi terk edip gittik. Çok fenama giderdi. Biz hiç evimizi savunamadık. Hiç mücadele etmeden kaçın dedikleri için uyduk kaçtık. Derelerden geçerek evimize giderek ufak tefek bir şeyler aldık babam'gitti ve morali bozuldu bende gittiydim. Ev darına dağınıktı ve bizim eşyalarımızın üzerinde, dolabın içinde taze kan vardı. Ne olduğunu bilemiyorum ama birinin yaralandığı

belliydi. Biraz giyim eşyası aldık. Bizim aracımız yoktu. Büyük şeyleri alamadık. Zaten eşya için öldürülen çok olduydu. Evine bakmaya gidip gelemeyen çok oldu. Rumlar yakalayıp öldürmüşler.

Yaş: 53

Doğum Yeri: Baf

Nejdet MINDIKOGLU

1960 Anayasasında Türkler ve Rumlardan kurulu Federatif bir sistemdi. Kıbrıs Cumhuriyetinin temeli. Türk tarafının Türkiye, Rum tarafının Yunanistan anavatanıydı. Herhangi bir tarafın insanlarına bir şey olursa bunların garantörlük haklarını kullanıp konuya müdahale hakları vardı. 1963 Hadiseleri ile Türklerin dışlanması ile anayasa rafa kaldırıldı. Bunun sanki de bir iç sorunmuş gibi dünyaya gösterdiler ve bu sorunu Cumhuriyet zamanla kendi içinde açacaktır diye gösterdiler. Bizi yok etmek istiyorlar diye dünya kabullenmedi. Her şey gümrükler, yollar Rum'un elindeydi. Liman, uçak alanı Rum'un elindeydi. Samsun darbe yapınca Türkleri tamamen anayasadan sildi ve böylece 1974 'de esas müdahale hakkı doğmuş oldu. Yüzde otuz bir yetkimiz vardı ve o iptal edildi: Yirmi temmuz da Türkiye müdahale etti. Türkiye Kıbrıslı Türklere özel kantolar tanınmasını istedi ve belli bölgelerde, Mağusa kantonu falan diye özerklik istedi. Kendi kendini yönetmesini istedi. Rumlar kabul etmedi. Birlikte Samsun'u devirelim yeni baştan hükümeti kurmak istedi Türkiye. Rumlar buna da yanaşmayınca Türkiye müdahale etmek zorunda kaldı.

Bizim hanım hemşire onu alanına çağırdılar. Gaynanam Türkiye 'de biz evde yalnız kaldık. Evde yemek pişiren yok aç susuz işsiz, gezerik. Beni ilk askere almak istemediler Mağusa'da kaydım var diye ama ben zaten çok hevesli değildim

ama hamın hemşire kaynanam Türkiye de biz evde yalnız yemek yaparın yok dedim.

Kayın pederi de sivil savunmaya aldılar babamın arabası bendeydi. Tamir için bana

verdiydi. Ya beni yazarsınız beni bir bölgeye yada alırım arabayıgideritpı qağa.çi@dim

zaten dağda ihtiyaç vardı. Dağ tehlikeliydi diye beni bırakmadılan.bana.bir bölük.seç

ynı;alım seni dediler. Gayet iyi hatırlarım bir bisikletim vardı bindim ona bölük

q~genirim. Lefkoşa'yı da bilmem.sımla.rdagezerim beni Baf kapısına yolladılar.

Bo~oklerdede yana yana gönüllü adam ararlarmış. Çavuştum kilisenin yanına beni

sorumlu verdiler. Gidip baktığımda orada bir asker:rcık vardı zavallıyı.birını.aptal

buldular bütün gün kendini değişmemişler ama yemek getirirlermiş Kas1111 diy~J.;ir

bölük komutanı vardı ben silah omuzda nöbet beklemeye gelmedim dedim ben savaşa

katılacağım dedim biz tabi kahraman. Oraya iki tane asker daha gönderdiler. Sonra

gönüllüler geldi }~9\ }ü..\"Le\ \it ~t\XQ o\ü.tu.tciü.\at. 1:latekat ba~\aci1gm.cia bit iün

kanımı ziyaret ettim.

Biz.Jl.u.m'u.n. bize et geç sa'ci1tacag1m biYmlik bit ue kemli iç'etin.ue bit

çatışma vardı. Makarios taraftarları ile Sampson taraftarları ikiye bölündüler. Bunlar

bize zaman kazandırırdı daha kendilerinin temizliği.bitmediydi. Kendi hesaplarında

kayl>r:ıttılğ~:rijnsan şa.yısı, savaşta kaybettiklerine eşitti. Bu iç hesaplaşma bitince bize

saldıracağa.:rı:q.a•bili:rdik. Bizi bir bunalıma sokmaya çalışırlardı. Bize serbestlik

tanıdılar. 13a.1;a.pı,n arabası Rum tarafında servisteydi onu almak için, izin aldım.

Eskiden Türk dediğind~Jl.emenseni kenara çekerdi ve her şeyi sorar ve her şeyini

ararlardı. Biz hep Rum'a bağlı yaşadık bütün işimizi Rum görürdü. Bize araba

parçası vermezdi. Çimento kireç tuğla vermezdi. Ben Türk olduğumu söyleyince

geçtim Rumları yoklardı. O zaman anladım ki Rumlar bitince sıra bize gelecekti.

Ona fırsat-bulamadılar, bulsalarđı hepimizi öldürürlerdi.

Turan GÜNEŞ Türkiye dış işleri bakanı olarak şifreli "Ayşe tatile çıkabilir" diye askeri harekatı başlattı.

Askerler paraşütler ile indiler. Çok fazlaydılar. Gök yüzünü kapladılar Rumlar yakın mevzilerde oldukları için çok yüksekten atamadılar askerleri. Hep Dereboyu Marmara bölgesine düştüler. Askerlerin yükü ağır olduğu için çoğu yere çakıldı. Alçaktan atladıkları için çoğunun bilekleri kınldı. Hastahanede morg olmadığı için cesetler üst üste gömülürdü.

Harekat bütün hızıyla devam eder. Rum tarafından keskin nişancılar ateşe başladı. Boğazından bir çok çocuk yaralandı. Mazgal deliğinden baktılar mı az daha öleceklerdi. Gözetleme yaparlardı. Bir tanesi öldüydü. Dürbünlü silahlarla vardı bizim çocuklardan bir tanesi vurulunca boğazından şüphelendik. İki arkadaş bir mevziye gittik. Demir miğferi mazgal deliğine götürüp birkaç defa çektik. Sonra önüne koyduk. Ateş etti ve demir miğfer yerinden fırladı dürbünlü silah ile ateş ettiklerini anladık. Yerini tespit etmek için mevziden gözetlemeye başladık. Baf kapısı Polisinde balkonlar vardı. San taşların arkasındaydı, orası mevzi değil idi. Dikkat çekmesinler diye oradan ateş ederlerdi sadece tüfeğin bumunu çıkarır. ve ateş ederdi. Bölük komutanına haber verdik. Yanımıza adam alıp onu öldürmek için mevziye gittik. Üç tane mazgal deliği vardı. Üçümüz nişana geçtik. Diğer üçü arkadan dolaşacaktı. Biz ateş ettik galiba vuramadık tespit edildiğini anladı ve çekildi. Biz vurduğumuzu düşündük yada korkup kaçtığını. On beş yirmi dakika geçmedi. Bir gürültü duyduk yer gök ayaklanımızın altında sallandı havan atarlardı, ama çok fazla ! Kimse yerinden kalkamazdı.

Olduğumuz yere sindik. Mevzinin tavanı kalas ve lamarinaydı, üstü de toprak. Hiç unutmam, havan senden başka bir tarafa düştüğünde ıslığını duyardın.

yukarıyabaktığımda gökyüzü gözükürdü. O anda ölü mü ? Yoksa sağ mı? Olduğumu anlayamadım. Bir birimize bakarık hiç bir şeyimiz yoktu yıkıntıların içindemçıktık. Üstümüz toz toprak parçalanmış bir haldeydi. Biz yüzüstü yattığımız için arkamızın param parça olduğunun farkında değildik. Mevziyi değiştirdik başka yere gittik. Havanları kurduk biz de onlara attık. Bir benzin istasyonunu yaktıydık. İstasyonu yakınca sustular ve havan atışını-kestiler.

Tabi biz hanımı on beş gün görmeğik. Nerdeyse ölüyordum. Aklıma karım geldi. Bu defa ölürsem görmüş olayım diye. Hastahane de hemşireydi. Hastahaneye gittiğimde kapısından kan sokağa akardı. Her yer insan doluydu geçecek yer yoktu, ağlayanlar bağırانlar her yer kan içindeydi. Karnı açık başı açık insanlar, görmeniz lazımdı. Merdivenlerde çıkacak yer yoktu her yerde insan vardı. Silahı omzuma astım ve merdivenlerin tırabzanından tutup tarzan gibi tırmandım. Yürüyeceğim koridorda yer yok. Tanıdık biri vardı bas kardaşığım da geç dedi sedyeleri basa basa ameliyathaneye kadar gittim hanım eldivenleri putralardı. Bir birimiz sarıldık. Orada pantolonumun parçalanmış olduğunu farkettiler ipek iplikle diktilenaskerir; pantolonuydu.

İlen mücahitken aynı zamanda telsizcilikte yapardım. Ben ilk telsizci olduğumu söyleII1eq.im. Ben çünkü savaşa katılmak isterdim o zaman çok gençtim. Telsiz kulübesine kapanıp dünyadan habersiz olmak istemezdim. Ben kahramanlık yapmak isterdim. Ben telsizci olduğumu söyleseydim anında beni alacaklardı. Sonra araştırıldı ve benim telsizci olduğum anlaşıldı. Bende kuryelik yapardım haber taşırdım. Zühre'nin komşusunun evine havan düştüğü gün ben o yoldan geçtiydim. Ben yolda giderdim . ilk havan önüme düştü . havan ya öne gider ya da geri gider .

şimdi benim önüme düştü ya ben düşünürüm şimdi önüme mi düşecek ? Yoksa üstüme mi ? ben yolda dururum havanı beklerim ! havan elli metre ileriye düştü. İkinci havan ya daha elli metre geriye yada elli metre öne düşer. İkinci başlayınca ileriye düşsün ben de rahatladım. Havanlar düşer ben de arkalarından siteye doğru giderim o anı hiç unutmayacağım. Gidip mesajı verdim ve bu defa Girne kapısından döndüm ...O yoldan geçmedim.

Sonra mevzide dürbünlü ile yine ateş ettiler. Kurşun arkadaşımın kafasından girip diğer tarafından çıktı. Elli santimlik bir tahta vardı. Mermi tahtayı boydan boya yardı ve merminin sesini duydum ve önümden geçti biraz daha uzun olsam ben de ölecektim. O mermiyi çıkarıp sakladım.

Biz mevzideydik. Tam Gülseren kampına bakan yerdeydik. Çatışma devam ettiği için mevzideki torbalar delindi. Arkadaşım mevziden çıktı. Mevziyi yenilemek için taş falan koyacaktı. Ben de yardım etmek için çıktım. Mevzinin üstü açıktı. Eğildi yerden taş alsın diye ve silah sesini duydum arkadaşım yandım diye bağırdı ve yere düştü. Ben anlamadım nasıl yandın be derim numara yapar zannettim. Kanı gördüm. Yanımızda gazlı bezler vardı kan gördüğüm yere bastırdım ve diğer taraftan çıkıyordu. Çıkar, o.ı-adan bastırırım diğer taraftan fişkirir. Tamamdır dedik biz. bu parçalandık. İyisiyi çim kanlarımı durdur der. Eğildiğinde kurşunun memelerinden girip çıktı. Yani(göğüşlerinin ikisinden de girip çıktı ve bir şey olmadı. Adamın her tarafından kanlar atardı.ya ben ölecek zannettim sonra hastahaneye kaldırdılar.

Yaş: 53

Doğum Yeri: Mağusa

73'te üniversiteyi bitirdik adaya döndük ve evlendik. İşsizlik-vardı; yeni ev açamadık düğünü yaptık belki Türkiye'ye dönebilirdik. Ben hemşireydim. Kocam Nejdet mühendisti. Türkiye'den iş teklifi almıştık vatanımızda iş bulamasak geri dönebiliriz diye düşündük. Bpi.arçıdaöğrendikki Avusturya'ya işçi kabul ederlermiş. Rum tarafındaki bir şirket tarafından organize; edilirdi. Sonra dilekçe yapanlara gün verilir mülakata çağılırdı. Bu işlerde Lidrapalas'ta olurdu. Artık sınırlar belliydi. 74'e kadar ki sürede ben hemen işe çağırıldım hemşire az olduğu için hemen işe başladım. Avusturya'dan bir haber gelmedi. Nejdet iş bulmak için beklerdi. 74 olaylarının öncesi siyasi durumlarda bir karışıklık olduğunun farkındaydık.

13 Temmuz'da Makarios'a suikast düzenlendi. Darbe indirildi. 13'ü ile 20'si arasında siyasi çalkalanmalar oldu. Türkiye'nin müdahale edip etmeyeceğini bilmiyorduk herkeste bir telaş başladı. Ben hastanede ameliyat hemşiresi oldum. Ameliyat ekibi dokuz kişiydi. 63. olaylarındansonra Türklerden kalma sigara fabrikası hastane. oldmşimdiki ecza deposu. Birtek odaydı 20. Temmuz'da hareket oldu. Ama biz JS'inde ambulanslarla evlerden <Joplandı>ve alanına geçtik. Biz halkın durumunda. n. l. ir g~ı; git)lik olduğunu anlıyorduk. Türkiye bize yardıma gelebilirdi. Ama kimsenin kesim. fürŞeyfüldiği yoktu. (halk arasında bahse girmeye başladılar; Gelecek mi? Gelmeyecek mi? ill'emmuzda annem Türkiye'ye gitti. Ablama yardımcı olsun diye küçük bebeği>vardı» Ahim ile yengem de Arıkara'ya gittiler. Elvan kızları anneannede emanetti. Ben arada bir hala olarak Elvan'ı da ziyaret ederdim. Günde iki saatliğine eve giderdim ailemizi görüp giderdik hastanede kalırdık. Normal bütün ameliyatlar durduruldu savaş çıkabilir diye hazırlık yapıldı. Hastahanede aciller kaldı

depodaki malzemeler sayıldı ne kadar kan olduğu öğrenildi. Harekattan bir gün önce teyzemi ziyaret ettim. O da yalnız kalırdı. Sonra geçip Elvan'ı gördüm ama o ev ana baba günü bütün komşular oradaydı. Savaşın çıkacağı düşünürlerdi millet sokağa çıkmaya korkardı. Halk galeyan içindeydi. Rum şimdi saldıracak diye beklerlerdi. Geçmiş olaylardan dolayı halk bir korkuya kapılmıştı. 74 olaylan bir haftanın içinde olup bitti ama bize bir aymış gibi geldi. Çok şey oldu. Makarios'un ölmesi ile Türkler Rumların kendisini öldüreceği düşüncesi ile yaşamaya başladı. Biz o zaman haberleri radyodan dinlerdik bayrak radyosu vardı. Biz hastanede kaldığımızda halktan kopmuştuk. Savaşın başlayacağı artık belli olmuştu. Kırık dökük aletler tamir edildi. Kullanılmayan malzemeler çıktı. Her an savaş çıkarsa hazırlıklı olmamız lazımdı malzeme ve aletler yetmeyecek diye korku vardı. 19 Temmuz'da çok büyük bir gizlilik içinde aramızda konuşmaya başladık gaz bezi hazırlardık. Akşam üzeri üç vardiya usulü yattık. Bizim gurup 23:00'da yatacak 03:30'da kalkacak. Kalktığımızda Türkiye'nin çıkarma yaptığını söylediler inanamadık radyodan haber aramaya çalıştık. Paneur olmadığından hastanenin camlarını battaniye ile kararttık. Rum askerleri nöbette olduğumuzu anlamasın diye. Sabah 05:00'da doktorun çağlığı ile oturduğumuz yerden kalktık. Kalkın gök yüzünü seyrederim dedi. Gök yüzünde mantar gibiler, beyaz paraşütler vardı iki doktor damda paraşütleri seyrederlerdi. Bir heyecan bir telaş birbirinizi kucakladık. Mantarcılar bitti derdik üç dakika geçti belki ayağı kırık hastalar geldi ameliyathane ekibi aynı zamanda alçı ekibiydi. Paraşütten atlayanların ayak bilekleri kırıldı. Yüksek olmayan yerden atlamışlardı üzeri 110 kilo ağır yük vardı. Saat 06:00'dan önce silah sesleri başladı. Arkasından biz artık nerede olduğumuzu unuttuk. Önce kırıklar sonra yaralılar geldi. 20 Temmuz'un 06'sından 22'sine kadar nerede olduğumu bilmem. Sadece su içip iş yapardım. Havan

yaralanmaları, akciğer yaralanmaları, şuursuz hastalar geldi. Eski hastalar Arapahmet ilkokuluna gönderildi. Pansuman istemeyenleri ayağı kırık olanları Saray otelin bodrumuna yollardık. Onun dışında herkes hastahanede 22'sinde arkadaşlarımla aşağıya acile inmek istedik, ne var ne yok bir görelim diye. İnemedik aşağıya merdivenlerde, sedyelerle hastalar, sıra beklerler ameliyat olsunlar diye. Biz mecburen tirabzanın üstünden ata biner gibi atladık ve kenarlara basa basa aşağıya indik. Yerde bir hasta yatır ayağı kırık kemik dışarı çıktı çabuk diki ayağımı diye bağırır. Şok olduk cesetler koridorda yığın halinde evlerden gönüllü genç hanımlar çağrıldı. Hastalara baksınlar diye. 22' sinde hastane personelinin işe yetişmediğini farkettim. Bir büyük odaya küçük bir oda ilavesi vardı. İki tane ameliyathane masası vardı biz o iki tane masaya ilave, hasta taşınan trollileri aldık. Bunların üstünde ameliyat yapar olduk. 9 kişilik ekip bir anda 5 hastaya bakım vermeye çalışır. Bir kişi bir doktor ile iş yapar. Normalde bir ameliyata 5 kişi girerdik. 2-3 kişi ile ameliyat yapardık. Biz sadece çay ve ekmek ve birazda bisküvi yedik. Cesetlerin üst üstte atılı olduğunu görünce ben şok oldum. Morg yoktu. Hastalar hemen gömülürdü. Ağır bir koku vardı kan(çitide her taraf ! Şehitler toplu olarak gömülürdü bir çukura 6-7 kişi konulurdu, ŞehitlerJiştisivITT"dı Bakayım kimler9lü.dedim>Birbakınca Mehmet: Hasan'ı gördüm. BirinciiyeğCrjilli:z4L.A.rkadaşımın boynuna sarıldım yeğenim öldü acaba kocam da yaşar mı ? Yoksa/919:ü.xIII.ü ? Dedim. O geldi aklıma, kimseden haber alamıyoruz. O gün farkettim üstü.irideki<.gömlek kahverengi renkten kandan kas katı keşildi. Eteklerimizden kanlara alcardı, hastaları taşırdık. Üstümüzü değişemezdik. Gece uyumayı>unuttuk. Yarım saat sandalyede uyurduk. Başımızın ağrısını geçirmek için hap içerdik. 22'sinde savaşın ne kadar garip olduğunu anlayınca ben korkuya kapıldım. Hissettim ki aniden, yaşamanın hiç bir manası yok. Bir anda hastalar giderdi.

Sonra yukarı çıktık. Kimden haber alacayık? Radyo gazete yok.>Vardiya usulü Çalışmayakarar verdik.

Beyin karaciğer varsa helikopter ile yurt dışına yollardık. Kanamalar durdurulurdu. I<urş1.1nlar çıkartılırdı. Bol miktarda da kol bacak keserdik. Kopmuş organları alır<J.ık.:/Bir hasta vardı, bunu anlatmadan geçemeyeceğim; bir asker geldi biz~. Koltırd.a.şarapneyarası vardı dikiş atılacaktı. Ceplerini üstünü biraz toparlayalım <1.edij(.(Sağlam eli ile cebini tutardı boşaltmayın diye bağırdı, ne var be senin cebinde dedi Doktor. Elini.cebinessoktuve bağırdı nedir bunlar dedi. 8 tane insan.kulağı! her öldürdüğünün kulağım kesti. Kan dursun diye toprağa batırmış cebine sokmuş. Adım Kulakçı Ahmet koyduk. Bırakın komutanım ! Anama sözüm var her öldürdüğüm askerin kulağını keserim, anama götüreceğim dedi. Hiç unutmam onu.

Ayağım alçıya aldığımız bir askeri Saray otelin bodrumuna yolladık. 5 gün sonra geldi, tabanı parçalanmış bir halde ! Savaşa kaçmış. Topuklarından kanlar akar [Baaa bakın da gideceğim dedi. Savaşa gidecek ! Ağlar, ben savaşıma geldim kan gibi yatamam, ölmeye geldim ! Sen yaralandın·şimdi dinlenmen lazım derik Mlaniaz. AyağıtIU.n.altınagerekirse demir bir şeyrkoyun dedi gideceğim savaşa, ölene kadar/saya.şa.ça.ğını ! Döğ. Türkiyeliydi, Savaşın verdiği burhanla·sinir·krizi-geçirirdi. Mantıklı}dçğilçlf.)Türkiyeligibi, Kıbrıslılar savaşa gidemezdi.

Yin.ç/belli çok etkileyen bir hasta vardı. Şimdiki Kermiya bölgesinde bir okul vardı. O okuld~ ha.yan topu. ile yaralanan bir asker bize geldi. Sağ bacağı kasığından yukarı kesildi; sol bacağı dizi11den yukarı kesildi i,ki kolu kesildi. Çok şükür;hayattayım, ne mutlu bana gaziyim ! Dedi. Seneler sonra bize kart attı. Protez bacak takmışlar. Savaş ortamında ben askerler ile yaralılar ile yaşadığım·için halkın durumumnsanlayamadım25-26'sında bize ev izinleri çıkmaya başladı. 2 saat izin

verdiler. Babamı evde bulurum diye önce koşarak eve gittim. Onu bulamadım teyzeme gittim. Babamın Rum askerli esirlerinin bekçisi olduğunu öğrendim. Şimdiki Başaran spor salonunda Rum esirleri vardı. Babam kapıda bekçilik yaparmış. Babam Allah bana o günleri gösterdi diye sevinmiş. Onlar beni 63'te esir aldıydı. Şimdi ben onlara bekçilik yaparmıdemiş. Bir zaman dua ettiydim bu günler onlara da gösterilsin.demiş. Sonra teyzem boynuma sarıldı yalnız gitme dedi benim acelem vardı Elvan'ı görecektim. Eve gittiğimde bir mahalle insan o ev de otururdu. Bir çiltinin üzerinde 10 kişi vardı oradan önlüğümün halini gördüm. Kandan kapkara olmuştu Müesser boynuma sarılıp ağladı. Gitme dedi.

Kocam sanının hastahaneye 28-29'unda geldi. Kocam gelmeden bir gün önce onların bölükten iki tane çocuk geldi. Boğazından yaralı idi gırtlakını diktik. Elllerinde notlar vardı. İsmi, adresi nereden geldiği yazılıydı. Baf kapısı mevzisi yazılı idi kocam ile aynı yerd. Nejdet'i tanırmın diye sordum başını sallar konuşamaz gırtlakı dikili, Gördün mü ? Diye sordum başını kaldırınca ben korktum. Öldü zannettim. O olaydan sonra kocam hastahaneye geldi ama hastanede yürüyecek yer yoktu. Biz hastaların üstünden atlardık hatta basardık ve kimsenin umuru olmazdı. O ayağım çeker basardık>bukarnım çeker basardık,-Öyle>ilerlerdik. Başka çare yoktu. Ben ameliyathane~rgiyeceğimdidenleri pudralardım. Sonra omuzuma bir el dokundu, sen yaşardın!i/Pied:in ve kocama sarıldım gözümünden bir damla yaş aktı. Sonra arkadaşım geldiLKocama sakın arkana-dönme dedi-Arkadan pantolonu parçalanmış farkında değil. L şeklinde yırtıldı neredeyse ölüyordum dedi. Ölmeden önce seni bir göreyim-dedi. Arkadaşım ile ipek ipliklerle ameliyatta diktığımız ipliklerle pantolonu diktik. Nejdet'te kapının arkasına oturdu. Doktor acıkmış bisküvi istemeye geldi. Nejdet'i pantolonsuz görünce adam korktu. Bu kim ! ? Asker mi? Hasta mı ? Sonra

ona olanları anlattık. Nejdet'in olduğu mevziye bomba düşmüş ve yıkıtılar içerisinde sağ olarak çıkmış.

Ben Eylül sonuna kadar hastahane de yaşadım. Bu arada ölenler kalanlar çok oldu. Biz daha sonra savaşı insanlardan çok farklı olarak duyduk. 7 aylık bir kadın hamileydi, havandan yüzü yara olarak geldi. Ben onu tamırdım. Yüzü parçalanmış, yarası epeyi açıktı. Evi kerpiç ve sınırdandı, bomba düştüğünde ev parçalandı ve kadın yaralı olarak geldi. Biz saman parçalarını temizledik. Yanağı çenesi açık zavallı kadın 7 aylıkta hamileydi. Nasıl ağlardı ! Beni tanıdı yardım isterdi. Hiç merak etme dedim ölümün değilsin. seni Türkiye 'ye yollayacağız plastik ameliyat olacağını dedim. Ama şimdi o kadının çenesi biraz eğridir. O hamileliğinden ikiz doğurdu. Bizim akrabaların komşusuydu ben hemen onları sordum. Sadece onların eve isabet etmiş, bizimkilere bir şey olmamış.

Annem 74'te hep Türkiye'de idi savaşı hiç yaşamadı. Kimin öldüğünü kimin sağ kaldığını öğrenemedik. Bizi çok merak etmişlerdi.

Açıklama oldu. Adanın dört bir tarafını Türk askeri sardı birbirinize destek olun diye haberler geldi. Halbuki çıkarma hep Girne'de Çıkarma Plajında oldu. Larnaka ve Baf'daki bazı köylüler buna güvenerek Ruma saldırdılar. Güney katliamına neden oldular. Girne'den asker çıkar ! Kolay mı Baf'a gelsin Mağusayı bile zor aldılar. Mağusa'yı yakıyorlardı zaten.

Tabi bizim hastahane işlerimiz azalınca askerlerin anılarını dinlemeye başladık. Bir de Yunan askeri esir alındıydı. O Yunan askerine ben bakamazdım bizi esir aldılar diye ben bakamam dedim başkası baktıydı. Ondan sonra kendi kendime düşündüm benim mesleğim hemşireliktir diye gidip onu görmek istedim. Ama o adamın yaşadığı korkuyu görünce pişman oldum ve her zaman uzanıp baktığımızda

gözleri yaşlıydı. Oda sonunda bir insandı. Sonra onu geri verdilerdi. Kendine bir şey yapacağımızı sanırdı.

Yine beni çok etkileyen bir olay vardı. İlk okuldan tanıdığım biri vardı. Kolunda olan yarasını kapattık sonra kolu kangren oldu. Gazlı kangren öldürücüdür hemen kesilmesi lazımdı. Çocuk erkek terzisiydi ve kesilmesi lazım olan kol sağ koluydu. Nasıl ağlardı ! İçimi parçaladı. Benim hayatım bitti beni öldürün kolumu kesmeyin. ağı~m.aslyalvarınasıhiç.gözümün önünden gitmez. Daha sonra onu gördüm protez költaktılardı. Çok fazla kol bacak kestim ama en çok acıdığım oydu. Çocuk mesleğini kaybetti boş zamanımızda onu teselli etmeye çalışırdık.

Gönüllü gelen bayanlar vardı bize yardım etmek için. Bir hastaya serum verdik ameliyattan yeni çıktıydı ona su veya yemek vermek ölmesi demekti. Ve bir,bayan susadım diye yalvarmasına dayanamadı ona su verdi ve hasta öldü. Bilinçli değildi. Ama kadın öldü. Kötü niyeti yoktu bizim de anlatmaya vaktimiz yoktu her şey çok çabuk g~liştL 74.ohıylan bu şekilde bitti.

Yaş: 49

Doğum Yeri: Küçük Kaymaklı

ŞAHIS ADLARI DİZİNİ

fllıttŞ~mi T~C~.....i.....	14,15
~¥~.....	20
.1\..r.ş~i)'ENGE.....	18
C'etM.L.....	14
Riiuf Jlaif DENKTAŞ.....	27
Elvan>YAMAÇ.....	37,40
Huriye EBE.....	17,19
Hüseyin AMCA.....	17
Hüseyin RUSO.....	17
Kasım KOMUTAN	28,33
Kemal TUNÇ.....	22
Kulakçı AHMET.....	41
Makarios.....	33,37
Mehmet HASAN.....	40
Müesser KURUMLU.....	41
iNeşe HANIM.....	21
Sampson	19,33
Turan GÜNEŞ.....	33
Zehra.....	22

YER ADLARI DİZİNİ

Ankara.....	37
Arabahmet İlkokulu.....	38
Avusturya.....	37
Baf.....	31,42
¹ BafKapısı Mevzisi.....	27,28,32,34,41
Başaran Spor Salonu.....	40
Büyük Kaymaklı.....	~ 17,20
Cikko Manastırı.....	;21,23
Dereboyu.....	33
Derinya.....	14
Erenköy.....	12,22
Gime.....	25,42
Gime Kapısı.....	23,35
Gülseren Kampı.....	12,13,35
Hacı Giryago.....	28
Hamitköy.....	8,9,17,18,19,20
Kermiya Bölgesi.....	40
Kızılbaş.....	20
Küçük Kaymaklı.....	8,9,16,17,18,20,25
Lamaka.....	42
Litrapalas.....	28,37
Lefkoşa.....	9,10,13,16,17,20,23,25,26,32
Mağusa.....	14,15,17,23,25,32,36,42
Marmara.....	33
Maraş.....	14
Namık Kemal Lisesi.....	14,17
Ortaköy.....	28
Recis Fabrikası.....	20
Saray Otel.....	38
Selen Otopark.....	16,23
Tahta Kale.....	16
Turunçlu Cami.....	29
Türkiye.....	23,27,32,37,38,42
Uzun Yol.....	16,
Yenişehir.....	20,24
Yunanistan.....	23,32